

Европейски политики за адаптация към климатичните промени

От стратегия към управление на климатичния риск и устойчивост „по дизайн“

Финансиране за енергийна ефективност: Националният план за
саниране и ролята на местните власти
София, 17 март 2026 г.

Адаптацијата вече е политика за сигурност, конкурентоспособност и заштита на инвестициите

Развитие на политиката за адаптация

От рамка и знание към системно управление на риска

2013 г.: първа Стратегия на ЕС за адаптация към климатичните промени

Фокус:

- национални стратегии
- знания (за риска и опциите за адаптация)
- интеграция в секторни политики
- Climate ADAPT Tool

2021 г.: нова Стратегия с цел климатично устойчива Европа до 2050 г.

Фокус:

- по-интелигентна адаптация (данни и дигитализация)
- по-бърза адаптация (природно базирани решения)
- по-системна адаптация (на секторно и регионално/местно ниво)
- по-силни международни действия (трансгранични ефекти)
- адаптацията става част от европейското законодателство (Закона за климата, Регламента за управление на енергийната общност), но не самостоятелна

2024: Първа оценка на климатичните рискове на европейско ниво (EUCRA)

- 36 ключови риска за Европа
- 5 клъстера: екосистеми | храни | здраве | инфраструктура | икономика и финанси
- над половината рискове изискват незабавни действия
- 8 риска са особено спешни (за крайбрежни и морски екосистеми; за здравето от топлинен стрес; за населението и инфраструктурата от наводнения и пожари; за земеделието от спад в растениевъдството; и за европейските механизми за солидарност)

Преход от рамка и знание към системно управление на климатичния риск!

Икономически загуби в ЕС, свързани с климата 1980-2024

Billion EUR (2024 prices)

Източник: European Environment Agency, 14 October 2025: Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe | Indicators

Следващата стъпка: Европейска интегрирана рамка за климатична устойчивост

Очаквана: Q4 2026

**Съобщение на ЕК
Законодателен акт с оценка
на въздействието**

Насоки (за референтни климатични сценарии; за избягване на неефективна адаптация и за интегриране на климатичната устойчивост)

**Digital European Climate
Hazard Viewer**

Същност на Европейската интегрирана рамка за климатична устойчивост

След 9 месечни консултации (06/2025-02/2026) се очертават 5 направления за действие съгласно препоръките на Европейския научен консултативен съвет по изменение на климата (2026):

- ▶ **Задължителни и хармонизирани оценки на климатичния риск** в политиките на ЕС и в държавите членки, на база общи сценарии и методически стандарти.
- ▶ **Обща референтна рамка за планиране на адаптацията**, подготвяща за рискове при глобално затопляне от **2.8–3.3°C до 2100 г.**, допълнена с по-неблагоприятни сценарии за stress-testing.
- ▶ **Ясна визия за климатично устойчива Европа до 2050 г.**, подкрепена от секторни стратегии и измерими цели за адаптация.
- ▶ **Интегриране на справедлива и социално балансирана устойчивост** във всички политики, програми и инвестиции на ЕС, с наблюдение, оценка и учене от прилагането.
- ▶ **Увеличаване на публичните и частните инвестиции в адаптация**, по-свързан подход към разходите от климатичните въздействия чрез бюджета на ЕС, икономическото управление и ограничаване на застрахователния недостиг.

Новата концепция: resilience by design

- Климатична устойчивост още на етапа на проектиране
- Не реакция след щетите, а предварително управление на риска
- Защита на стойността и функционалността на инвестициите
- Устойчивост на инфраструктура, вода, енергия, сгради, транспорт
- Местните власти – на преден план (изпълняват над 90% от мерките за адаптация!)

Устойчивостта е инвестиция, не разход!

Климатичната политика в новата МФР 2028-2034

Новата МФР 2028–2034:

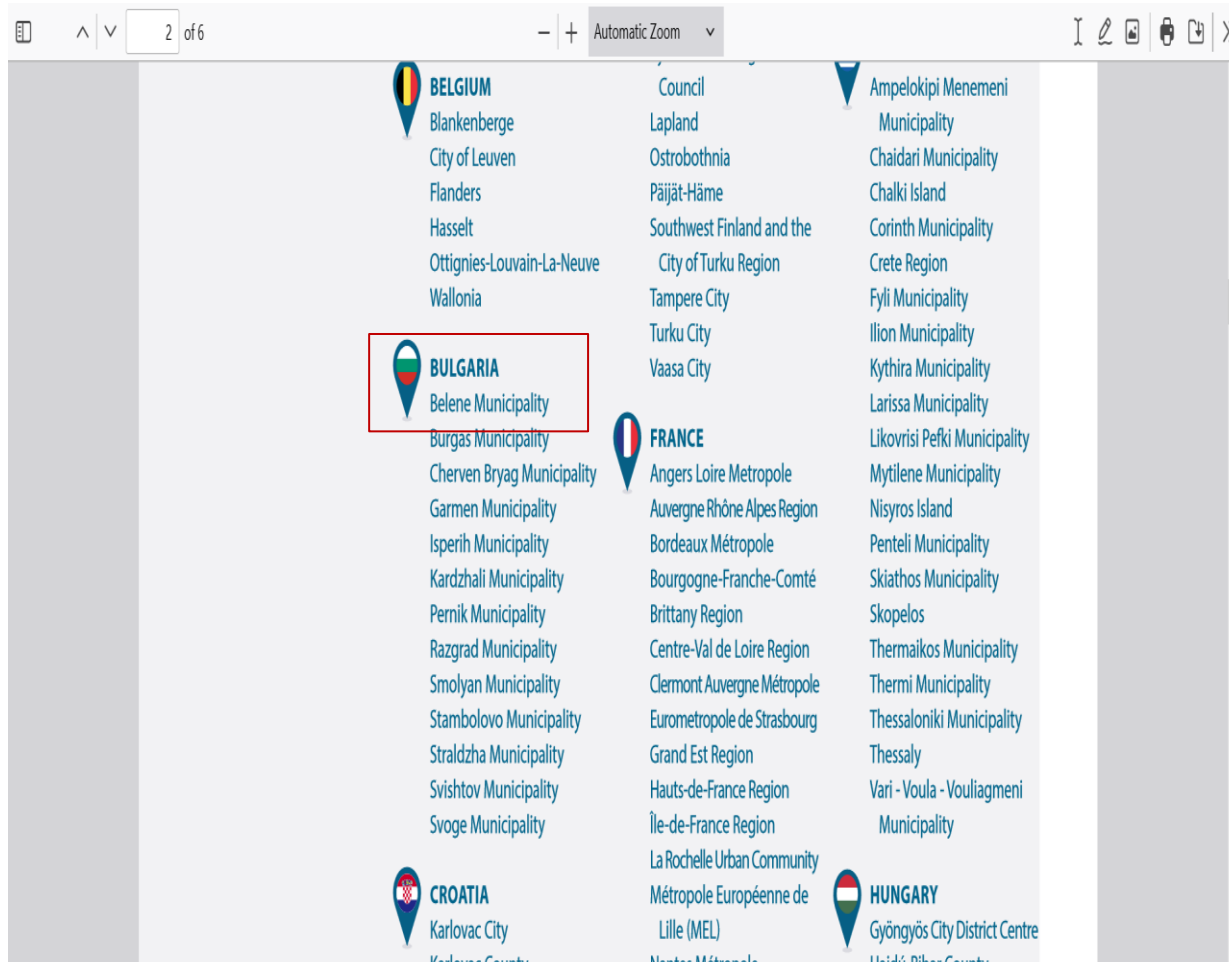
- ▶ **€ 2 трилиона** (1,26% от БНД-ЕС)
- ▶ **16 програми** (вместо 52)
- ▶ Минимум 35% за климат и околната среда = **€ 700 млрд.**
- ▶ **Национални и регионални партньорски планове** (нов инструмент за прилагане) = **€ 865 млрд.** (44%)
- ▶ Стриктно прилагане на принципа **Do No Significant Harm (DNSH)**

За България:

- ▶ Общо **€ 22.3 млрд.**
- ▶ **€ 19.5 млрд.** основно разпределение
- ▶ **€ 1.9 млрд.** Социален фонд за климата
- ▶ **€ 0.9 млрд.** миграция, сигурност и вътрешни работи

Местното ниво: Мисия на ЕС за адаптация

327 подписали от 25-ЕС и 17-асоциирани страни
(ок. 50% от територията на Европа)

+ 63 Приятели на Мисията (компани, изследователски мрежи, асоциации...)

- ✓ **64+ проекта** по Horizon Europe =
- ✓ **600 млн. евро** подкрепа за **над 600 бенефициента**
- ✓ **Нови 164 млн.** по Хоризонт 2026

Интегриран подход с още 3 Мисии – за Климатично неутрални и устойчиви градове, за Океаните и за Почвите

България в Мисията за АИК

ОБЛАСТ	ОБЩИНА	Площ /км ²	Население (2021 г.)	Брой населени места
<u>Област Бургас</u>	<u>Община Бургас</u>	559,151	196 582	12 (2 града и 10 села)
<u>Област Благоевград</u>	<u>Община Гърмен</u>	388,479	14 861	16 (села)
<u>Област Велико Търново</u>	<u>Община Свищов</u>	625,321	27 595	16 (1 град, 15 села)
<u>Област Кърджали</u>	<u>Община Кърджали</u>	574,742	62 005	118 (1 град и 117 села)
<u>Област Перник</u>	<u>Община Перник</u>	484,213	84 347	24 (2 града и 22 села)
<u>Област Плевен</u>	<u>Община Белене</u>	285,046	7 803	6 (1 град и 5 села)
	<u>Община Червен бряг</u>	485,782	22 975	14 (2 града и 12 села)
<u>Област Разград</u>	<u>Община Исперих</u>	402,244	19 138	24 (1 град и 23 села)
	<u>Община Разград</u>	655,428	43 658	22 (1 град и 21 села)
<u>Софийска област</u>	<u>Община Своге</u>	868,619	19 427	38 (1 град и 37 села)
<u>Област Смолян</u>	<u>Община Смолян</u>	864,997	33 688	86 (1 град и 85 села)
<u>Област Хасково</u>	<u>Община Стамболово</u>	276,837	5 458	26 (села)
<u>Област Ямбол</u>	<u>Община Стралджа</u>	676,285	10 370	22 (1 град и 21 села)
ОБЩО		7,147,144	547 907	424 (14 града и 410 села)

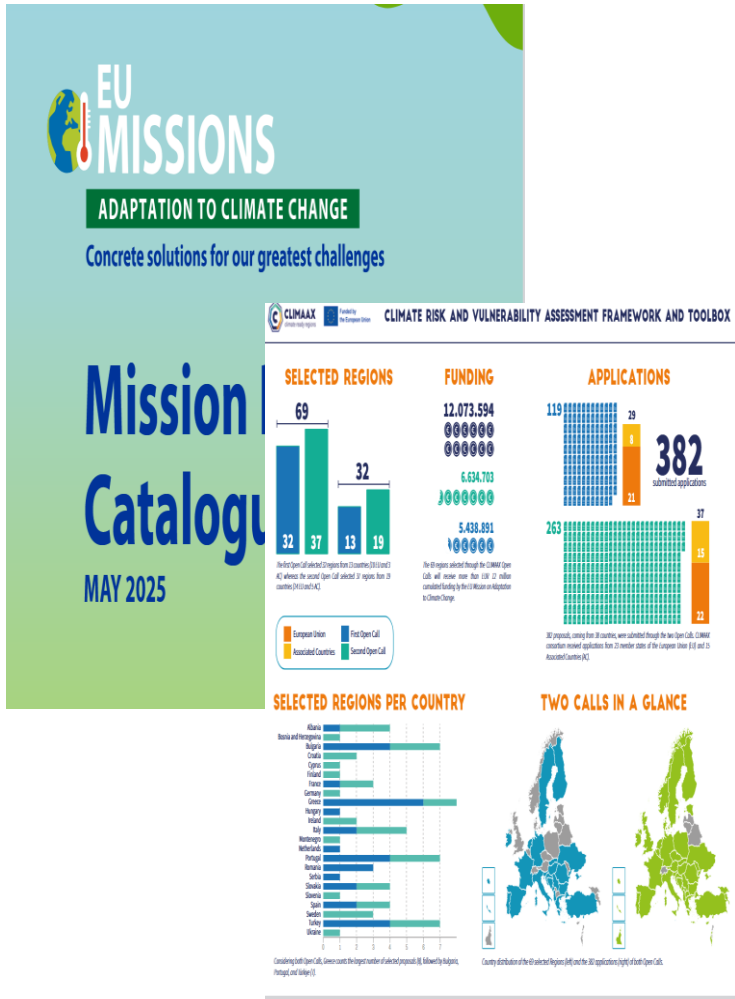
13 общини от
11 области

548 000 души в
424 населени
места с площ над
7 000 км²

10 общини
участват в
проекти на
Мисията

Възможности в Мисията за адаптация

- ❑ 100% грантово финансиране (Horizon Europe) за подпомагане на регионите в оценка на риска, планиране на адаптационни мерки и прилагане на природно-базирани решения
- ❑ Платформа за обмяна на опит (MIP4Adapt) – техническа помощ; оценка на риска; насоки за финансиране; разработване на пътни карти ...
- ❑ Български общини и региони в проекти на Мисията: **Бургас и Габрово** участват в по два проекта; **Гърмен, Добрич, Русе, Силистра, Поморие, Перник и Своге** - одобрени за CLIMAAX; **Пловдив** – в CORDIS; **Южен Централен** - в REGILIENCE

Стратегическо планиране за АИК в България

The screenshot displays the website of the Ministry of Environment, Climate and Water (MOCV) of Bulgaria. The main navigation bar includes the ministry's name and various service categories. The current page is titled "АДАПТАЦИЯ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА" (Adaptation to Climate Change). A sidebar on the left lists "СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ" (Strategic Documents). The main content area lists 11 documents, each with a download icon and a "Свага" (Download) button. The documents include the main Strategy and Action Plan, and 11 sectoral appendices covering Agriculture, Biodiversity, Energy, Forestry, Health, Tourism, Transport, Urban, Water, DRM, and Economic analysis. At the bottom of the page, there are logos of partner organizations and contact information for the MOCV.

Необходима актуализация и нов подход за планиране!

- **Стратегия за АИК и План за действия**, приети 2019 г.
- Обхващат **9 сектора** (биоразнообразие, човешко здраве, гори, води, селско стопанство, енергетика, градска среда, туризъм, транспорт).
- Включват **над 100 мерки по сектори**.
- Съдържат **оценка на управлението на риска** при бедствия и **макроикономически анализ** на последиците от ИК.
- **Междинна оценка (МОСВ) - 2025**

Заключение

За адаптацията мисли глобално, планирай регионално, изпълнявай локално!

- **Адаптацията** вече е политика на сигурността и конкурентоспособността.
- **Политиката на ЕС по адаптация навлиза в нов етап** - от стратегия към интегрирано управление на риска, от реакция след бедствия към устойчивост по дизайн и от общи цели към конкретно местно и инвестиционно изпълнение.
- **За България** адаптацията трябва да бъде водещ приоритет в бъдещото инвестиционно и териториално планиране (в националните и регионални партньорски планове).

**БЛАГОДАРЯ
ЗА ВНИМАНИЕТО!**

СВЕТЛАНА ЖЕКОВА

Международен експерт

по политики за околната среда и изменение на климата

Член на Борда на Мисията на ЕС

за адаптация към изменението на климата